

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

**ДУ «ІНСТИТУТ РИНКУ І ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НАН
УКРАЇНИ»**

ВІДДІЛ РИНКОВИХ МЕХАНІЗМІВ ТА СТРУКТУР

**МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО КОМПЛЕКСНОГО ОЦІНЮВАННЯ
ФУНКЦІОНУВАННЯ Й РЕГУЛЮВАННЯ
РОЗВИТКУ ТОВАРНИХ РИНКІВ
НА ЗАСАДАХ СТІЙКОСТІ (РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ)
В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ
(Наукова доповідь)**

ОДЕСА – 2023

Буркинський Б.В., Нікішина О.В., Зеркіна О.О. **Методичний підхід та рекомендації до комплексного оцінювання функціонування й регулювання розвитку товарних ринків на засадах стійкості (резильєнтності) в умовах нестабільності:** наукова доповідь. Одеса: ДУ «ІРЕЕД НАН України», 2023. 111 с.

АНОТАЦІЯ

Наукова доповідь містить результати досліджень, що присвячені розробці методичного підходу та рекомендацій до комплексного оцінювання функціонування й регулювання розвитку товарних ринків на засадах резильєнтності в умовах нестабільності. У роботі визначено сутність категорії «стійкість» за чотирма підходами (системним, соціально-економічним, екологічним, безпековим), систематизовано види резильєнтності за головними ознаками, надано авторське визначення стійкості функціонування та стійкості розвитку систем товарних ринків. Досліджено взаємозв'язок між системами національної безпеки, національної стійкості та резильєнтністю товарних ринків; проведено групування чинників впливу (у т.ч. ринкових) на національну стійкість. Наголошено на необхідності інтеграції концепту стійкості в ринкові дослідження в умовах нестабільності.

Досліджено іноземний досвід методичного забезпечення стійкості держав, зокрема, методичний підхід до оцінювання економічної резильєнтності держав Lino Briguglio та інформаційні панелі стійкості країн ЄС. Встановлено їх особливості та спільні риси, відсутність індикаторів ринкової стійкості на інформаційній панелі соціально-економічної резильєнтності ЄС. Сформовано концептуальний базис методології оцінювання функціонування й регулювання товарних ринків шляхом синтезу чотирьох наукових підходів (відтворювального, регуляторного, концепцій резильєнтності та сталого розвитку), визначено сутність кожного підходу. Обґрунтовано методологічний підхід до комплексного оцінювання функціонування товарних ринків на засадах резильєнтності в двоєдиності концептуального та методичного базисів, множину завдань і принципів такого оцінювання.

Розроблено методичні рекомендації до комплексного оцінювання функціонування товарних ринків (на прикладі агропродовольчих) на засадах стійкості, систему кількісних індикаторів за 5 напрямками: оцінювання динаміки відтворювальних процесів у секторах товарних ринків; динаміки, структури та перерозподілу доданої вартості в ринкових системах; економічної, соціальної та екологічної складових сталого розвитку товарних

ринків. Проаналізовано складові групи оціночних індикаторів та їх взаємозв'язки. Запропоновано методичні рекомендації до оцінювання ефективності селективного регулювання товарних ринків, базові критерії інституціональної стійкості (внутрішньої й зовнішньої) органів державної влади за трьома вимірами: стійкості стану, функціонування й розвитку. За результатами дослідження розроблено пропозиції щодо вдосконалення Концепції забезпечення національної системи стійкості № 479/2021 від 27.09.2021 за напрямом її методологічного забезпечення.

У підготовці наукової доповіді приймали участь:

Буркинський Б.В. – академік НАН України, керівник колективу, та виконавці:

Нікішина О. В. – д.е.н., с.н.с., зав. відділу ринкових механізмів та структур (**відповідальний виконавець**);

Зеркіна О.О. – к.е.н., доц., пошукувачка відділу ринкових механізмів та структур (виконавець).

Затверджено Вченою Радою, Протокол № 13 від «22» вересня 2023 р.

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Характеристика концепту стійкості (резильєнтності) у безпековому та ринковому вимірі	6
2. Методологічні напрями та підходи до оцінювання стійкості економічних систем різних рівнів.....	17
3. Методологічний підхід до комплексного оцінювання функціонування й регулювання розвитку товарних ринків на засадах резильєнтності.....	31
4. Методичні рекомендації до оцінювання відтворювального розвитку товарних ринків (на прикладі агропродовольчих).....	42
5. Методичні рекомендації до комплексного оцінювання сталого розвитку товарних ринків.....	57
6. Методичне забезпечення оцінювання державного регулювання товарних ринків та інституціональної стійкості органів влади.....	72
Висновки	88
Перелік використаних джерел	95
Додатки	101